

A be nem jelentett munkavégzés elleni európai Platform

Platform szeminárium: Eszközök és megközelítések a be nem jelentett munkavégzés kezelésére az építőiparban

Brüsszel, Belgium, 2017. május 3.

Ezen Platform szeminárium célja az volt, hogy áttekintést adjon a résztvevőknek a be nem jelentett munkavégzés kezelésére vonatkozó meglévő eszközökről és megközelítésekről az építőiparban. A Platform tagjai és megfigyelői 21 EU-tagállamból és Norvégiából (EGT) érkeztek a szemináriumra, beleértve a munkaügyi felügyeletet, társadalombiztosítási hatóságokat, és adó- és vámhatóságok képviselőit, valamint az uniós és tagországszintű szociális partnereket az építőiparban. A szeminárium lehetővé tette ezeknek a tagoknak és megfigyelőknek az építőiparral kapcsolatos legújabb kezdeményezések és bevált gyakorlatok cseréjét, a különböző helyzetekbe áthelyezhető szempontok azonosítását, és annak kiderítését, hogy milyen nehéz legyőzni a kihívásokat.

Főbb megállapítások:

- Annak ellenére, hogy kevés ágazati információ érhető el, az építőipar már az 1990-es évek óta a be nem jelentett munkavégzés által leginkább érintett top tíz ágazat között van.
- A be nem jelentett munkavégzésnek nincs egységes jogi definíciója az építőiparban: ezt minden tagállam a saját jogszabályi kerete szerint határozza meg, és a meghatározás az érintett hatóság típusától függhet (pl. munkaügyi/adóhatóság, stb.).
- A be nem jelentett munkavégzésnek három fő jellemzője van az építőiparban: Be nem jelentett munkavégzés az építőiparban végzett rendszeres munka mellett készpénzes kifizetéssel (más néven illegális másodállás); színlelt önfoglalkoztatás (a színlelt önfoglalkoztatásra sincs egységes meghatározás); és az olcsó, be nem jelentett munkaerőt szolgáltató ügynökségek/emberkereskedők.
- Uniós szinten nincs specifikus szabályozás. A be nem jelentett munkavégzés végrehajtását az építőiparban korábban a *lex loci laboris* elvével összhangban végezték, azaz annak a tagállamnak a szabályozási kereteinek tiszteletben tartása mellett, ahol a munkát végezték. A szabad szolgáltatásnyújtás bevezetése után fontos kivételeket vezettek be ebbe a szabályozási keretbe. Fontos, hogy a be nem jelentett munkavégzés kezelésére irányuló tagállami szakpolitikai alternatívák nem csak reaktívak (jutalom és büntetés alapú megközelítés), hanem ösztönző, proaktív megközelítést is magukban foglalnak, például célzott kampányok vagy összehangolt fellépés támogatása a szomszédos tagállamokban.
- Az uniós szintű szociális partnerek az építőiparban az elmúlt években kiemelkedő szerepet játszottak a be nem jelentett munkavégzés kezelésére irányuló számos releváns kezdeményezésben, beleértve: a színlelt önfoglalkoztatásról szóló tanulmányokat (2009) és szociális azonosító kártyákat (2015) az építőiparban; egy projektet a közigazgatási szervek és a szociális partnerek közötti együttműködés javításáról a kiküldetés terén; egy weboldalt a kiküldetésről szóló irányelv (JJKd1)96/71/EK) és a végrehajtási irányelv (2014/67/EU) nemzeti jogba történő átültetéséről; valamint a közös érdekképviselési tevékenységeket, amelyek hangsúlyozzák a nemzeti és kétoldalú megoldások, valamint az alulról felfelé építkező tanulás fontosságát uniós szinten.

Ami az építési területek ellenőrzését illeti (az első munkaértekezlet témája), egyetértés volt arra vonatkozóan, hogy a mulasztás általában egynél több területen történik, ezért az építési területek ellenőrzésre való kiválasztását nem véletlenszerűen kellene végezni. A kiválasztás jelenleg a más szervektől kapott információkon (pl. más felügyelőség, rendőrség, stb.), valamint az előző ellenőrzéseken alapul. Egyetértés volt azt illetően, hogy az ilyen információk elérhetőségét javító eszközökre (mint például forródrótok, problémák bejelentésére szolgáló weboldalak vagy alkalmazások) nagyon is szükség van. Az építési területek ellenőrzésének előkészítését és megtervezését szintén kulcsfontosságúnak tartották. Észtország, Dánia és Litvánia áttekintést adott a megelőző intézkedésről és az adó- és munkaügyi hivatalok, valamint a rendőrség által közösen végzett ellenőrzésekről.

- A be nem jelentett munkavégzés leküzdésének fő kihívásai az építőipar ellátási láncában (a második munkaértekezlet témája) a tagállamokban jól ismertek voltak, beleértve: alvállalkozók és postafiókék azonosítása, a helyszíni ellenőrzés végzésére alkalmas erőforrások/felügyelők hiánya, magas munkanélküliség néhány tagországban, ami ahhoz vezet, hogy a munkavállalók a rossz munkafeltételeket is elfogadják, és a bizonyítékok megtalálásának nehézsége. A lehetséges megoldások Belgium és Finnország tapasztalatai alapján kerültek bemutatásra, melyek egyetemleges felelősséget alkalmaznak az építőipari ellátási láncokban.
- A szemináriumon bemutatott egyéb érdekes gyakorlatok a kiküldetésben lévő munkavállalók kötelező megelőző értesítésének nemzeti rendszerétől (Belgium), a kiküldetésben lévő munkavállalók tanácsadási szolgáltatásán át (Németország) az Európai Építőipari Mobilitási Információs Hálózat (ECMIN 2.0) áttekintéséig terjedtek, amelyet az egyik uniós szintű szociális partner kezdeményezett. Belgiummal, Finnországgal és Svédországgal együtt, amely bemutatta a szociális igazolványok bevezetését, ezen gyakorlatok bemutatták a meglévő építőipari be nem jelentett munkavégzés kezelésére irányuló eszközök és megközelítések sokszínűségét, valamint a szomszédos tagállamok együttműködésének és adatmegosztásának jelentőségét.

FŐ EREDMÉNYEK

- A tagállamoknak, különösen a szomszédos országoknak (pl. balti-térség, skandináv országok, Benelux államok) fontos, hogy együttműködjenek egymással az építőipari be nem jelentett munkavégzés kezelésére irányuló új eszközök és/vagy megközelítések kipróbálásában. Amennyire lehetséges, minden építőipari be nem jelentett munkavégzésre irányuló „helyi” intézkedést a nemzeti szabályozási keretekbe kell ágyazni.
- Az uniós szintű építőipari szociális partnereknek továbbra is aktív szerepet kell betölteniük a be nem jelentett munkavégzés kezelésének segítésében, a végrehajtásnak például a tárgyalási program szerves részének kell lennie. Más fontos szereplőket is be kell vonni a be nem jelentett munkavégzés elleni harcba, különösen a munkaerő közvetítő ügynökségeket, akik az építőipari munkaerőbázis jelentős részét toborozzák és érdekükben áll büntetlen előéletűnek maradniuk.
- A szemináriumon folytatott megbeszélések közös vonása az adatok (például a célzott ellenőrzések eszközeként) és az adatok tagállamok közti cseréjének fontossága volt. Úgy ítélték meg, hogy az adatcsere legjobb működése érdekében az adatmintának kicsinek kell lennie, és az együttműködő hatóságoknak jó munkakapcsolatot kell kialakítaniuk és fenntartaniuk.
- A be nem jelentett munkavégzés legérdekesebb megelőző intézkedései az építőiparban azok, amelyeket a munkaügyi hatóságok elrettentésként is alkalmazhatnak (a megelőző és elrettentő intézkedéseket általában különbözőnek tekintik). A munkaügyi és adóellenőrzések nagyon költségesek, ezért csak oda kellene összpontosulniuk, ahol a leginkább szükség van rájuk. Mivel a megelőző intézkedések nagy területet képesek lefedni, segíthetnek az adatgyűjtésben.
- Végül az építőipari ellátási láncokban az alvállalkozók számának 2-3-ra történő korlátozása tűnt a legjobb megoldásnak a be nem jelentett munkavégzés kezelésére.

További információ: A szemináriumról készült elemzést, amely ezeket a problémákat részletesen taglalja, 2017 júniusában tesszük közzé. A gyakorló szakembereknek szóló eszköztár, amely konkrét példákat mutat majd be, és gyakorlati útmutatásokkal segíti majd a szakembereket az építőipari be nem jelentett munkavégzés kezelésére irányuló eszközök és megközelítések megvalósításában, az idei év folyamán készül el.

A szeminárium dokumentumai és prezentációi feltöltésre kerülnek a Platform együttműködési munkaterületére.